

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. január 23.
(OR. en)

Intézményközi referenciaszám:
2023/0008(COD)

5588/23
ADD 4

SOC 45
STATIS 5
CODEC 49

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2023. január 20.
Címzett:	Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	SWD(2023) 12 final
Tárgy:	BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM A HATÁSVIZSGÁLATI JELENTÉS VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓJA amely a következő dokumentumot kíséri: AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE az európai népesség- és lakásstatistikákról, a 862/2007/EK rendelet módosításáról, valamint a 763/2008/EK és az 1260/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a SWD(2023) 12 final számú dokumentumot.

Melléklet: SWD(2023) 12 final

Brüsszel, 2023.1.20.
SWD(2023) 12 final

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM
A HATÁSVIZSGÁLATI JELENTÉS VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓJA

[...]

amely a következő dokumentumot kíséri:

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE

**az európai népesség- és lakásstatisztikákról, a 862/2007/EK rendelet módosításáról,
valamint a 763/2008/EK és az 1260/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről**

{COM(2023) 31 final} - {SEC(2023) 38 final} - {SWD(2023) 11 final} -
{SWD(2023) 13 final} - {SWD(2023) 14 final} - {SWD(2023) 15 final}

Bevezetés és háttér

Az Eurostat, az Európai Unió statisztikai hivatala biztosítja a kiváló minőségű, összehasonlítható európai statisztikák előállítását az európai statisztikákról szóló 223/2009/EK rendeletben meghatározott statisztikai elveknek megfelelően. Az európai statisztikákat leggyakrabban az uniós szakpolitikák kialakításához, végrehajtásához és nyomon követéséhez használják fel, főként az uniós intézmények. Az európai statisztikai rendszer az Eurostat és a nemzeti statisztikai hivatalok közötti partnerségi hálózat. Az Eurostat feladata, hogy a nemzeti és uniós célokra adatokat gyűjtő és statisztikákat készítő nemzeti statisztikai hatóságokkal szoros együttműködésben vezető szerepet töltsön be a statisztikák harmonizálásában.

Az Európai Unióról szóló szerződés 9. cikke értelmében a tagállamok valamennyi állampolgára a nemzeti állampolgárság mellett az Európai Unió polgára is. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 2. és 3. cikkében meghatározott uniós hatáskörbe tartozó területeken az uniós lakosság és polgárok javát szolgáló szakpolitikák és tevékenységek megtervezéséhez és végrehajtásához az uniós intézményeknek teljes körű, naprakész, megbízható, részletes, harmonizált és összehasonlítható népességi statisztikákra van szükségük. Ezek a statisztikák képezik továbbá minden társadalomstatisztika gerincét, és elengedhetetlenek a részletesebb évenkénti népességbecslésekhez, a mintavételes adatfelvételekhez, a regionális elemzésekhez és a népesség-előreszámítások elkészítéséhez.

E kezdeményezés¹ keretében az európai népességstatisztika (ESOP) a következőket foglalja magában: i. a népességre, a demográfiai eseményekre és a migrációra² vonatkozó hivatalos európai statisztikák; ii. a nép- és lakásszámlálásból származó statisztikák; és iii. az e statisztikákon alapuló különböző mutatók. Ezeket a statisztikákat jelenleg három, egymástól függetlenül kidolgozott jogalap szabályozza:

- a 862/2007/EK rendelet a migrációra és a nemzetközi védelemre vonatkozó közösségi statisztikákról;
- a 763/2008/EK rendelet a nép- és lakásszámlálásról; valamint
- az 1260/2013/EU rendelet az európai demográfiai statisztikákról.

Ez a hatásvizsgálat hét különböző szakpolitikai alternatívát vázol fel és vizsgál meg a népességstatisztika iránti változó felhasználói igények kielégítését célzó új, korszerűsített egységes jogi keretre irányuló bizottsági javaslat tekintetében. Mivel ez a javaslat az igazgatás egyszerűsítésére és a folyamatok integrálására is lehetőséget kínál a jelenlegi három, nem összehangolt jogalap helyzetéhez képest, ez a kezdeményezés REFIT³-kezdeményezésként szerepel a Bizottság 2022. évi munkaprogramjában. A hatásvizsgálatot a jelenlegi jogi keret értékelésével párhuzamosan végezték el, a fent említettek szerint. A hatásvizsgálat és értékelés céljából egyetlen konzultációra került sor az érdekelt felekkel.

¹ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12958-Data-collection-European-statistics-on-population-ESOP-hu>.

² A menekültügyre és az irányított bevándorlásra vonatkozó statisztikák kivételével.

³ A célravezető és hatásos szabályozás bizottsági programja; [COM\(2012\) 746](#).

A probléma meghatározása

Az értékelés arra a következtetésre jutott, hogy a három rendelet jelentős javulást eredményezett az európai népességstatisztika terén. A jelenlegi keret alapján készített statisztikákban azonban számos hiányosság és gyengeség tapasztalható.

A meglévő jogi kerettel kapcsolatos első probléma az, hogy a kapott statisztikák nem kellően teljesek, koherensek és összehasonlíthatók, ami az optimálistól elmaradó döntéshozatalt eredményezhet. Ez a kulcsfontosságú statisztikai fogalommeghatározásokra vonatkozik (különösen a statisztikák népességalapja tekintetében), amelyek nem egyértelműek, így gyenge koherenciát és összehasonlíthatóságot eredményeznek.

Másodszor, a népességi adatok elérhetősége a gyakoriság és a határidők tekintetében nem elégséges, mivel a különböző fontos témákra és bontásokra vonatkozó adatok továbbítása még mindig önkéntes alapon történik. Ez hosszú távon nem hatékony uniós szinten, mivel nem hoz létre uniós hozzáadott értéket a teljesség, az összehasonlíthatóság és az aktualitás tekintetében, annak ellenére, hogy a statisztikák előállítása a tagállamok többsége számára költségekkel jár.

Harmadszor, a népességstatisztika nem tartalmazza a politikai és társadalmi szempontból releváns témák vagy csoportok jellemzőit és részleteit. A jelenlegi jogi keret a rendeletek elfogadásakor érvényes szakpolitikai prioritásokat tükrözi, de nem elég rugalmas ahhoz, hogy a statisztikák alkalmazkodni tudjanak az olyan új prioritásokhoz, mint például az uniós zöld megállapodás, az egyre dinamikusabb népességmozgások – beleértve az uniós és regionális mobilitást –, valamint az egyenlőséggel és a megkülönböztetésmentességgel kapcsolatos politikák.

Végezetül a népességstatisztika is nagymértékű változásokon megy keresztül, mivel sok tagállam a közigazgatási adatok és más új források fokozott használatára tért át. Ezáltal a statisztikákat potenciálisan gyakrabban, gyorsabban, és olcsóbban lehetne elkészíteni. A jelenlegi jogi keret azonban nem teszi lehetővé ezen fejlemények kihasználását.

Az értékelés megállapította, hogy jogalkotási intézkedés nélkül ezek a problémák a jövőben is fennállnak vagy súlyosbodhatnak.

Célkitűzések

Ezen uniós fellépés általános célja a felhasználói igények jobb kielégítése, valamint az európai népességstatisztikák relevanciájának, harmonizációjának és koherenciájának korszerűsítése és fokozása. Ez a cél a fent vázolt problémákhoz igazodó következő négy konkrét célkitűzésre bontható:

- teljes körű, koherens és összehasonlítható európai népességstatisztikák biztosítása;
- időben elkészülő és gyakori statisztikák biztosítása a felhasználói igények kielégítése érdekében;
- a releváns témák tekintetében kellően átfogó, a jellemzők és bontás tekintetében pedig kellően részletes statisztikák szolgáltatása;
- olyan jogi és adatgyűjtési keretek előmozdítása, amelyek kellően rugalmasak ahhoz, hogy az adatkészleteket hozzáigazítsák az új forrásokból eredő, kialakulóban lévő szakpolitikai igényekhez és lehetőségekhez.

1. táblázat – A hét szakpolitikai alternatíva összehasonlítása a lehetséges beavatkozás négy fő jellemzőjével kapcsolatban (skála: változatlan ambíciószint: „0”, egyéb esetben „+”, „++” vagy „+++”).

Szakpolitikai alternatíva	A statisztikák harmonizációja	A folyamatok integrálása	Statisztikai eredmények	A keret rugalmassága
A. (alapfogatókönyv) – Korlátozott harmonizáció, jelenlegi statisztikai folyamatok és eredmények	0	0	0	0
B.1. – Korlátozott harmonizáció, jobb statisztikai folyamatok, korlátozott javulás a statisztikai eredmények és a rugalmasság terén	0	+	+	+
B.2. – Korlátozott harmonizáció, jobb statisztikai folyamatok, nagyobb mértékű javulás a statisztikai eredmények és a rugalmasság terén	0	+	++	++
C.1. – Jobb harmonizáció és statisztikai folyamatok, korlátozott javulás a statisztikai eredmények és a rugalmasság terén	++	+	+	+
C.2. – Jobb harmonizáció és statisztikai folyamatok, nagyobb mértékű javulás a statisztikai eredmények és a rugalmasság terén	++	+	++	++
D.1. – Teljes harmonizáció, jobb statisztikai folyamatok, jelentős javulás a statisztikai eredmények terén, tényleges rugalmasság	+++	+	+++	+++
D.2. – Teljes harmonizáció, újrafeljavított és integrált statisztikai folyamatok, jelentős javulás a statisztikai eredmények terén, tényleges rugalmasság	+++	+++	+++	+++

Szakpolitikai alternatívák és hatásai

A szakpolitikai alternatívákat úgy határozták meg, hogy a konkrét célkitűzésekre irányuló részletes szakpolitikai intézkedéseket egy lehetséges beavatkozás négy jellemzője szerint csoportosították:

- a statisztikák harmonizációja, ahol a fő hangsúly az alapnépesség meghatározására helyeződik;
- a statisztikai folyamatok integrálása;
- statisztikai eredmények;
- a keret rugalmassága.

Az 1. táblázat azokat az alternatívákat mutatja be, amelyek az említett négy jellemző tekintetében ambiciózusabbak.

Az A. alternatíva az alapfogatókönyv, amely különálló statisztikai folyamatokat és jogszabályokat, valamint a népesség fogalom meghatározásának korlátozott mértékű harmonizációját foglalja magában új statisztikai eredmények meghatározása nélkül.

2. táblázat – Az előnyben részesített D.2. és a C.2. alternatíva értékelési eredményeinek áttekintése

		Alternatíva:	D.2.	C.2.
		Átfogó értékelés		
Arányosság			Bizonytalan	Megfelelő
Eredményesség			3,71	2,21
Összhang az uniós célokkal			4	3
Hatékonyság			Nem közvetlenül összehasonlítható	
Az érdekelt felek véleménye (statisztikák előállítói és felhasználói)			Mélyen megosztott	Jobban konvergál
Az alapfogatókönyvhöz képest becsült többletköltségek (millió EUR, 2021-es árakon)				
nemzeti statisztikai hivatalok	egyszeri		50,42	24,41
	10 éven át ismétlődően		128,92	52,97
Eurostat	egyszeri		0,83	0,48
	10 éven át ismétlődően		1,83	0,89
REFIT-előnyök: Az adminisztratív terhek csökkentése a következők révén:				
Professzionális felhasználók	képesség az összes szükséges statisztika megtalálására az Eurostat honlapján		+++	++
nemzeti statisztikai hivatalok	egyszerűsített statisztikaiadat-továbbítási folyamatok		+++	+
	integrált statisztika-előállítási folyamat		+++	0
	a közigazgatási és/vagy más adatforrások jobb felhasználása		+++	++
	szabályozási változások az újonnan felmerülő szakpolitikai igényekhez való alkalmazkodás érdekében		+++	+++
Közigazgatási adatszolgáltatók	egyszerűsített adatsere a nemzeti statisztikai hivatalokkal		++	++
Eurostat	szabályozási változások az újonnan felmerülő szakpolitikai igényekhez való alkalmazkodás érdekében		+++	++

A B.1. és a B.2. alternatíva – növekvő ambíciószint mellett – a statisztikai eredmények bővítését és a keret rugalmasságának növelését tartalmazza, de az alapnépesség fogalmát csak korlátozott mértékben harmonizálná.

A C.1. és a C.2. alternatíva megegyezik a B.1. és a B.2. alternatívával, de ambiciózusabb kísérletet tenne az alapnépesség fogalmának harmonizálására. A B.2. és a C.2. alternatíva a B.1. és a C.1. alternatívánál nagyobb mértékben javítaná a statisztikai eredményeket, és növelné a keret rugalmasságát.

Végezetül a D.1. és a D.2. alternatíva teljes harmonizációt és az eredmények jelentős mértékű javítását foglalja magában, egyúttal kellő rugalmasságot biztosítva a statisztikák későbbi kidolgozásához, hogy kielégíthetők legyenek az új igények. A D.2. alternatíva emellett statisztikai népesség-nyilvántartást vezetne be minden tagállamban.

Az összes lehetőség költségeit a lehető legnagyobb mértékben számszerűsítették, kritériumként a következőket használva: i. az alapnépesség harmonizációjának mértéke; ii. a statisztikai eredmények javítása; valamint iii. a statisztikai folyamatok integrálása nemzeti statisztikai népesség-nyilvántartásokon keresztül. Végezetül tételesen felsorolták az

előnyöket, de többségüket nem lehetett számszerűsíteni, mivel azok sok esetben közvetve vagy elszórtan jelentkeznének, ezért minőségi szempontból értékelték őket.

Az előnyben részesített alternatíva összehasonlítása a többi alternatívával

Számszerűsített előnyök hiányában az alternatívák közvetlen rangsorolása nem lehetséges. A hatékonysági értékelésből azonban kiderült, hogy a minőséget tekintve egyik alternatíva sem egyértelműen költséghatékonyabb a többinél. Ehelyett egyre nagyobb (közvetlenül a statisztikák felhasználóinál és közvetve az egész társadalomnál jelentkező) előnyöket kínálnak növekvő költségek mellett (többnyire a statisztikák előállítói, vagyis a nemzeti statisztika-előállítási rendszerek számára). A statisztikák előállítói és felhasználói közötti mély megosztottság is ezt a mintát tükrözi, mivel az előállítók a költségekre összpontosítottak, a felhasználók számára pedig inkább az előnyök voltak fontosak. Azonban az értékelés egyértelműen kimutatta, hogy az uniós szakpolitikai prioritásokhoz kapcsolódó adatigények kielégítésére irányuló, ambiciózus intézkedéseknek megvan az ára, amely a statisztikák előállítói számára szükséges, a jelenlegi alapköltségekhez viszonyítva számottevő (a D.2. alternatíva esetében mintegy mintegy 10 %-kal magasabb) többletforrások formájában jelentkezne. Pontosabban csak a legambiciózusabb alternatívák – tehát a D.1. és a D.2. alternatíva – tartalmaznak olyan széles körű intézkedéseket, amelyek kulcsfontosságú uniós szakpolitikai területeken, így a városi/vidéki integráció, az európai zöld megállapodás, valamint az alapjogok és megkülönböztetésmentesség terén jelentkező igények kielégítésére irányulnak. Ezenkívül csak a D.2. alternatíva foglalja magában a statisztikai népszámlálás-nyilvántartást, mint a statisztikák hatékony előállításának erőteljes eszközt, amely megkönnyíti az eredményekkel kapcsolatos ambiciózus célok elérését.

Ezért összességében a D.2. az előnyben részesített alternatíva. Ezzel a statisztikai eredmények és a keret rugalmassága szempontjából legambiciózusabb alternatívával érhető el a legjobb eredmény a statisztika-előállítási rendszerek hasonlóan ambiciózus egyszerűsítésének és integrálásának, valamint a fenntartható, hosszú távú hatékonyságnövekedésnek köszönhetően. Azonban továbbra is vannak bizonytalanságok a szubszidiaritást és az arányosságot illetően, ráadásul az interoperábilis statisztikai népszámlálás-nyilvántartások minden tagállamban történő bevezetése is jelentős átalakítási költségekkel járna. Következésképpen a C.2. alternatívát előnyben részesítő másik (óvatos) megközelítés is észszerű lehet, ha a D.2. alternatíva arányosságát és hatékonyságát érintő aggályok nagyobb hangsúlyt kapnak, emellett a C.2. alternatíva a végrehajtás kulcsfontosságú érdekelt felei, vagyis a statisztikák előállítói számára is elfogadhatóbb lenne.

Az előnyben részesített D.2. és C.2. alternatíva valószínűleg biztosít némi mozgásteret a REFIT-tel összefüggő esetleges költségmegtakarításra a statisztikai folyamatok egyszerűsítésének, észszerűsítésének és integrálásának eredményeképpen (lásd: 2. táblázat). Jelentős egyszerűsítés várható a forrásadatok tulajdonosai és a nemzeti statisztikai hivatalok közötti adatmegosztás, a szabályozásnak a nemzeti statisztikai hivatalokkal és az Eurostattal szembeni változó adatigényekhez igazítása és az adatoknak a nemzeti statisztikai hivataloktól az Eurostat részére történő továbbítására szolgáló eljárások terén. A felhasználók egyszerű és központi hozzáférést kapnak a statisztikákhoz az Eurostat honlapján. Végezetül a nemzeti statisztikai népszámlálás-nyilvántartások valamennyi tagállamban történő bevezetése várhatóan jelentős hosszú távú hatékonyságnövekedést eredményez majd. A hatásvizsgálat népszámlálási fordulónként mintegy félmilliárd euróra becsülte a népszámlálásokkal kapcsolatos potenciális uniós szintű, ismétlődő költségmegtakarítást.

Ami az emberekre nehezedő esetleges új terheket illeti, az előnyben részesített D.2. lehetőség szerint az ilyen hatások egyetlen lehetséges forrása az egyenlőségre vonatkozó adatok új gyűjtési módjait bevezető szakpolitikai intézkedés. Mivel e változók közül legalább néhányat önbevallással kell gyűjteni, általánosságban szükség lesz az emberekkel való közvetlen interakció valamilyen formájára. Az „egy be, egy ki” elvet alkalmazva az elemzés csak elhanyagolható járulékos válaszadási terhet mutat, amely így nem generálna jelentős „nettó pluszt”.

Ami a vállalkozásokat terhelő új költségeket illeti, az előnyben részesített D.2. és C.2. alternatíva esetében az ilyen hatások egyetlen lehetséges forrása az a szakpolitikai intézkedés, amely lehetővé teszi az üzleti és a közsféra közötti adatmegosztást az európai népességstatisztikák számára. Az elemzés megállapította, hogy az ilyen adatmegosztás általában, beleértve a hivatalos statisztikákat is, nem hoz létre olyan „nettó” terhet a vállalkozások számára, amely a „egy be, egy ki” elv értelmében releváns lenne.

Nyomon követés és értékelés

Az új ESOP-keretrendszer teljesítményét az egyes említett konkrét célkitűzések keretében meghatározott operatív célkitűzések felhasználásával fogják nyomon követni és értékelni. E célból 24 fő teljesítménymutatót határoztak meg – köztük a jelenlegi alapfogatókönyv referenciaértékeit és az ideiglenes célértékeket –, főként az értékelésben használt mutatók újbóli felhasználása vagy kiigazítása révén. A végrehajtási szakaszt lezáró első értékelést az új jogi keret hatálybalépésétől számított 3–5 éven belül tervezik, de csak legalább 3 teljes évnvi statisztika rendelkezésre állása esetén. Az alkalmazási szakaszba való átmenetet követően a jogszabályok működését és hatását 3–5 évente rendszeresen értékelni fogják.